

THESIS XV.

*De potestate in ministris
ad conficienda sacramenta et de valore sacramentorum
independente a fide ac meritis ministri.*

« Ministri sacramentorum sunt causae ministeriales effectus sacramentalis (transubstantiationis in sacramento permanente et gratiae in sacramentis reliquis), non tamen alio influxu nisi quatenus legatione pro Christo fungentes vicariā potestate ponunt actionem sacramentalem, quae ex divina institutione per merita Christi suam dignitatem habet et virtutem ad producendum effectum. Ex hac ratione virtutis in sacramentis simul iunctā naturā potestatis, quae pertinet ad dona gratis data, consequitur veritas catholica, quod sacramentorum valor et effectus a fide ac sanctitate ministri non pendet. »

I. Ministri sacramentorum ponunt sacramentalē actionem potestate a Christo accepta, nomine et in persona Christi. Quando igitur ipsa actio sacramentalis est instrumentalis causa effectuum, profecto etiam ponens actionem est causa eorundem effectuum, non quidem causa principalis sed ministerialis, quia sacramentum non habet virtutem a ministro sed a Deo et Christo institutore, et quia minister potestate et nomine Christi agit. Ex hoc vero ipso quod virtus instrumentalis seu dignitas supernaturalis exigens effectum non est in ministro sed solum in actione sacramentali, quatenus ponitur a ministro agente nomine Christi, consequens est, non aliud esse ministri influxum ad producendum effectum sacramenti praeter ipsam positionem saeri signi ex Christi institutione efficacis. Non ergo verum est, quod aliqui theologi docebant asserentes duplēm influxum, unum visibilis sacramenti, alterum distinctum ipsius ministri (si habeat characterem Ordinis) per potentiam activam characteris, ut aiebant. Quod influit seu quod per suam virtutem moralem exigit effectum est sacramentum, sacramentum autem conficitur actione aliqua ministri; unde minister sive ordinatus sive non ordinatus (ut in matrimonio et aliquando in baptismo) non influit ad effectum nisi per suam actionem humanam, quae exercita nomine Christi ex institutione Christi est sacramentalis et efficax. Non ergo

ille duplex est influxus sed unus tantum, sicut e. g. dum iudex profert sententiam absolvendo reum, iudex non per aliud quam per latam sententiam absolvit; nec ad effectum duplex est influxus, alius iudicis et alius sententiae, sed unus tantum sententiae scilicet, quae vero prolatā est a legitimo iudice.

Ex his apparet, quomodo sacerdotes habeant veram potestatem a Christo sibi communicatam remittendi peccata, ut constat ex verbis Christi Io. XX. 23, et iterum definitum est in Concilio Tridentino sess. XIV. cap. 1. 6. can. 3; quod idem etiam sentiendum est de ministrorum potestate abluendi peccata per baptismum et conferendi effectum per alia sacramenta. Potestas haec non est *absoluta*, ut quo eis modo placuerit, remittant e. g. peccata poenitentibus; sed est unice potestas, ut nomine et in persona Christi ponant tamquam sacramentalē eam actionem (puta sententiam iudiciale in coniunctione cum debita poenitente submissione peccatoris), quae a Christo instituta est in sacramentum efficax gratiae. Hoc ipsum enuntiatur vulgato axiomate, quo dici solet: *potestas ministri alligata est sacramentis*. Vide Vasquez disp. 135. c. 3; de Lugo disp. VIII. sect. 1. n. 5. seqq.

Porro ex his intelligitur, ministrum in sacramentis, quae constant ipsa applicatione actionis transeuntis, esse per sacramentum *causam ministerialem gratiae immediatam*; in Eucharistia vero ministrum conficiendo sacramentum esse immediatam causam ministeriale transubstantiationis, et solum *mediate* posse dici ministrum gratiae. Qui vero porrigit sacramentum, non est *ministerialis causa gratiae*, quae producitur a sacramento; sicut enim suscepitio Eucharistiae non est sacramentum et causa gratiae, sed solum sacramenti permanentis applicatio et *conditio*, sine qua sacramentum suum effectum ex opere operato non producit (supra ad th. X. Coroll. 2.); ita adhuc minus porrectio sacramenti et proinde etiam is qui porrigit, potest dici *causa gratiae*.

II. Si in ministris deficiente fide, ecclesiastica communione, vel sanctitate deficeret etiam potestas ministerii ita,

ut sacramenta valide conferre non possent, ratio repetenda foret vel *ex natura insita sacramentorum*, quam ex institutione habent, vel *ex natura potestatis ministerialis* ut a Christo communicatur. Posset scilicet fides et sanctitas ministri ad valorem et effectum sacramentorum requiri, quod haec aliquo modo suam efficaciam derivarent ex merito dispensantis; vel supposita etiam independentia sacramentorum a merito ministri, nihilominus potuisset sacramentorum institutor et auctor potestatis administrantis, hanc alligatam velle fidei aut sanctitati ministrorum. Atqui ex doctrina apostolica certo constat, neque sacramenta in sua dignitate suaque virtute pendere a fide et merito dispensantis, nec potestatem ministerialem fidei et merito ipsius ministri alligatam esse; sed hanc esse simpliciter *donum gratis datum*, unde « mali bona ministrando se tantummodo laedunt; et cerea fax accensa sibi quidem detrimentum praestat, aliis vero lumen in tenebris administrat, » ut loquitur Nicolaus I. (in Respons. ad Bulgar. c. 71. Mansi T. XV. p. 425.).

1º. Prius doctrinae caput, quod dignitas et valor sacramentorum a fide et sanctitate ministri est independens, in disputationibus adversus rebaptizantes a III. ad V. saeculum multipliciter ex ipsa sacramentorum natura secundum normam apostolicae traditionis stabilitum videmus et declaratum. Principii instar, quod ex ipsa natura sacramentorum et potestatis ministerialis in eorum dispensatione consequitur, ratum erat apud catholicos, *sacmenta non esse ministrorum sed Christi*; sanctitatem scilicet et virtutem sacramentorum totam esse ex meritis Christi et divina institutione, dispensatoremque ipsum principalem esse Christum, cuius nomine et auctoritate ministri agunt. Consequenter sacramentum sive a bono sive a malo ministro dispensemur, idem manet in sua sanctitate et virtute. « Dominus Iesus Christus noluit baptismum suum (idem valet de omnibus sacramentis propter identitatem rationis) alicui dare, non ut nemo baptizaretur baptismo Domini, sed ut semper ipse Dominus baptizaret. Id actum est, ut et per ministros Dominus baptizaret, id est, ut quos ministri Do-

mini baptizaturi erant, Dominus baptizaret non illi. Aliud est enim baptizare per ministerium, aliud baptizare per potestatem. Baptisma enim tale est, qualis est ille, in cuius potestate datur; non qualis est ille, per cuius ministerium datur... quod dabatur a Paulo et quod dabatur a Petro, Christi est; et si datum est a Iuda, Christi erat. Dedit Iudas et non baptizatum est post Iudam, dedit Ioannes et baptizatum est post Ioannem; quia si datus est a Iuda baptismus, Christi erat; qui autem a Ioanne datus est, Ioannis erat. Non Iudam Ioanni, sed baptismum Christi etiam per Iudae manus datum baptismio Ioannis etiam per manus Ioannis dato recte praeponimus... Quos baptizavit Iudas, Christus baptizavit: sic ergo quos baptizavit ebriosus, quos baptizavit homicida, quos baptizavit adulter, si baptismus Christi erat, Christus baptizavit. Non timeo adulterum, non ebriosum, non homicidam, quia columbam adtendo, per quam mihi dicitur: hic est qui baptizat (Io. I. 33.) » s. Augustinus in Io. tr. V. n. 6. 18. Sed de his satis in superioribus actum est, ubi declaravimus virtutem sacramentorum (th. X.).

Quando Patres ex natura ipsa sacramentorum hac, qua diximus, ratione ostendunt eorundem independentiam a fide et meritis ministri, directe propositum eis est subvertere principium, cui maxime innitebantur adversarii, non posse scilicet Spiritum Sanctum dare, qui Spiritum Sanctum non habent; ad quod probandum iactare solebant Donatistae sententiam illam, ut ait s. Optatus l. V. n. 6, « de vico collectam non de libro lectam »: nemo dat, quod non habet. Attamen principium Patrum de independentia sanctitatis et virtutis sacramentorum a fide et meritis ministri per se et seorsum spectatum probaret tantummodo, non requiri fidem et merita ministrorum ex ipsa insita natura sacramentorum; sed nondum demonstraret potestatem ministerialem ex lege et institutione Christi alligatam non esse fidei aut gratiae in ministris.

Igitur 2º. cardo rei in eo vertitur, ut *ipsa potestas ministerialis demonstretur independens a fide et sanctitate ministrorum*. Huius autem independentiae proprie dicta de-

monstratio peti non potest nisi ex doctrina apostolica. Ita spectata quaestione solet fateri Augustinus, claram doctrinam de potestate etiam haereticorum ad conferenda sacramenta in Scripturis non contineri; at vero, aiunt Patres, praeter Scripturam esse aliud principium catholicae cognitionis, traditionem apostolicam; et huius traditionis certum criterium esse pastorum consensionem. Hanc porro traditionem apostolicam demonstrant, esse omnino luculentam.

a) Eam manifestam reddunt tum universalis nullisque adhuc inventis dubiis tranquilla consuetudo omnium Ecclesiarum usque ad Agrippini tempora; tum motis quaestionibus de valore sacramenti ab haereticis collati reclamatio Pontificis Romani et sub ipso aliorum pastorum tamquam contra novitatem corruptricem vetustatis; denique postquam ipsa inquisitione et diligent tractatione res erat ad liquidum deducta, instantior praedicatio et solempnes Conciliorum definitiones.

Stephanus Pontifex, ubi propagari et confirmari coepit nova Afrorum sententia, illud unum potissimum opposuit fidei munimentum: « nihil innovetur, nisi quod traditum est » apud Cyprianum ep. 74. « Quondam igitur venerabilis memoriae Agrippinus Carthaginensis Episcopus, ait Vincentius Lirinensis, primus omnium mortalium contra divinum canonem, contra universalis Ecclesiae regulam, contra sensum omnium consacerdotum, contra morem ac instituta maiorum rebaptizandum esse censebat. . . . Cum ergo undique ad novitatem rei cuncti reclamarent atque omnes quaquaversum sacerdotes pro suo quisque studio reniterentur, tunc bonae memoriae Papa Stephanus Apostolicae Sedis Antistes cum ceteris quidem collegis suis sed tamen prae ceteris restitit, dignum, ut opinor, existimans, si reliquos omnes tantum fidei devotione vinceret, quantum loci auctoritate superabat. Denique in epistola, quae tunc ad Africam missa est, idem his verbis sanxit: nihil novandum, nisi quod traditum est » Commonit. c. 9. Augustinus quoque ubi memorat hoc Stephani decretum, in eo nihil aliud quam traditionis apostolicae defensionem agnoscit. « Apostoli quidem, inquit, exinde nihil praecepe-

rant (consignatum in Scripturis), sed consuetudo illa quae opponebatur Cypriano, ab eorum traditione exordium sumpsisse credenda est; sicut sunt multa, quae universa tenet Ecclesia, et ob hoc ab Apostolis preecepta bene creduntur, quamquam scripta non reperiantur » Augustinus de Bapt. l. V. n. 31. « Nondum erat diligenter illa baptismi quaestio pertractata; sed tamen saluberrimam consuetudinem tenebat Ecclesia, in ipsis quoque schismaticis et haereticis corriger quod pravum est, non iterare quod datum est... Quam consuetudinem credo ex apostolica traditione venientem, sicut multa quae non inveniuntur in litteris eorum neque in Conciliis posteriorum, et tamen quia per universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita et commendata creduntur. Hanc ergo consuetudinem per Agrippinum praedecessorem suum dicit sanctus Cyprianus quasi coepisse corrigi; sed sicut diligentius inquisita veritas docuit, quae post magnos dubitationum fluctus ad plenarii Concilii confirmationem perducta est, verius creditur per Agrippinum corrupti coepisse non corrigi » Ibid. l. II. n. 12. et alibi saepe. Confer de triplici stadio, in quo consideranda est tota haec quaestio, tractatum nostrum de Traditione th. XXIII.

b) Conciliorum definitiones hac de re usque ad Augustini tempora plures exstant; directa quidem definitio contra rebaptizantes Afros data est in Conc. Arelat. I. anno 314, in Conc. dein Nicaeno ipso redeuntes Novatiani per solam poenitentiam suscipiuntur, et non alii haeretici quam Pauli Samosateni asseclae baptizari iubentur (can. 8. 19.), quod scilicet Paulianistae formam legitimam non servarent, ut declarant Patres Innocentius I. ep. ad Episcopos Macedon. n. 10, et Augustinus l. de haeres. c. 44. Pariter rebaptismum proscriptis Conc. Carthagin. I. anno 348. can. 1; Ladicenum can. 78. Siricius Pontifex (ep. ad Himer. Tarragonens. c. 1.) severissime iubet agnosci tamquam valide in sua secta baptizatos redeuntes ad Ecclesiam « Arianos cum Novatianis aliisque haereticis, » « quod, inquit, etiam totus oriens occidensque custodit. »

c) Etsi vero in eliuatione quaestionis directe ageretur

de potestate in haereticis ad validam collationem baptismi et subinde Ordinis; eadem tamen est ratio, sive omnino infideles sint ministri sive haeretici, ut constat ex disertis declarationibus Nicolai I. respons. 104. ad consulta Bulgariorum, Eugenii IV. in Const. pro Armen. et ex universalis consensione, quamvis tempore s. Augustini forte non eadem certitudine adhuc liqueret de infidelibus non baptizatis, ut de haereticis vel apostatis baptizatis. Cf. Angustum contr. ep. Parmen. I. II. c. 13; de Bapt. I. VII. c. 53. Eadem etiam est ratio ceterorum sacramentorum, quae baptismi; quod quidem si de ministris haereticis sermo sit, constat communis consensione et auctoritate Ecclesiae, qua sacramenta penes schismaticos et eos haereticos, apud quos valida remansit ministrorum Ordinatio, agnoscuntur (excepto sacramento poenitentiae, de quo non ob fidei vel sanctitatis defectum sed ratione iurisdictionis alia est quaestio). Si autem agitur de ministris quantumvis peccatoribus intra Ecclesiam, idem explicitis insuper constat definitionibus, quarum occasionem et necessitatem pepererunt haereses Waldensium, Wicleffitarum et Husitarum, et quae exstant in professione fidei ab Innoc. III. praescripta Waldensibus; in Constit. Ioannis XXII. contra errores Fraticellorum; in Concil. Constant. art. 4. Wicleffi, et in professione exigenda a suspectis haereios Wicleffiana et Husiticae n. 22; in Trid. sess. VII. can. 12.

Hoc caput de fide et probitate ministri habes amplissime tractatum apud Drouinium II. de Re sacramentaria et in omnibus recentioribus cursibus theologicis, ut nobis nihil necesse sit insistere quaestionibus historicis de controversia rebaptizantium, quae ad theologiam dogmaticam vel certe ad hunc tractatum de sacramentis minus pertinere videntur.

Corollarium. Patrum sententiae, quae hominum ministerium ad actum externum restringere et ab effectu internae sanctificationis omnino excludere videri possent, interpretandae sunt eodem modo ac quando ipsis sacramentis effectum externum, soli autem Deo sanctificationem internam tribuere videntur; ministri enim, ut ostendimus in hac thesi n. I, non aliter concurrunt ad collationem gratiae

quam per ipsam actionem sacramentalem, in qua residet tota virtus instrumentalis ad gratiam conferendam. In illis itaque sententiis Patres vel a) originem considerant potestatis sanctificandi per sacramentum, quae sane a solo Deo est, sive quod eodem redit, considerant potestatem principalem, a qua potestas ministerialis tota derivatur; vel b) negant in homine potestatem sanctificandi distinctam a potestate administrandi sacramenta, et affirmant eam totam restrictam et alligatam ad sacramenta; vel c) excludunt meritum ministri ab efficacia, quae inest sacramentis; vel d) considerant efficientiam *physicam gratiae*, eamque non sacramentis et ideo etiam non ministris sed soli Deo tribuant.

Scholion. Quaeri saepe solet, quomodo in oriente ab aliquibus magni nominis Episcopis adhuc posterioribus decenniis saeculi IV. sententia de rebaptizandis haereticis retinendi potuerit, quando in occidente tota quaestio intra fines Ecclesiae iam plenissime dilucidata et composita erat, nec nisi a schismaticis ac haereticis Donatistis adhuc refricabatur. Maiorem ceteris difficultatem exhibere putatur s. Basilii in epistola I. canonica scripta anno 374. (ep. 188. ad Amphilius. T. III. p. 268. seqq.). At sententia Basilii omnino diversa erat ab ea Cypriani et Firmiliani, quae post decretum Pontificis Stephani saltem paulatim, certe diu ante Basilii tempora, ab Ecclesia eliminata est, et « veritas, inquit Augustinus (de Bapt. II. n. 14.), etiam ad plenarii Concilii auctoritatem roburque perducta post Cypriani quidem passionem (anno 258.) sed antequam nos (Augustinus) nati essemus » (anno 353.). Basilius diserte memorat quidem sententiam Cypriani et Firmiliani, quod haeretici valide baptizare nequeant, quia Spiritum Sanctum non habent, quod aequaliter valet de omnibus qui foris sunt; sed hanc doctrinam etiam Asianis Episcopis displicuisse significat, et ipse quoque eam non admittit. Distinguit vero Basilius *schismaticos* proprios dictos, quorum congregations παρασυναγωγας appellat; *haereticos* qui in aliis capitibus sed non in doctrina de Deo et de Trinitate errant, quos ipse nominat *schismaticos*; et denique *errantes in doctrina de Deo et de Trinitate*, quos dicit *haereticos* velut per excellentiam. Horum tantummodo postre-

morum baptismia putat esse nullum, non formaliter ob defectum fidei, sed quia existimat formam baptismi illorum ore prolatam non esse eandem, quam Christus instituit. Forma, ut ipsi videbatur, debet iudicari non ex verbis sensibilibus per se spectatis, sed ex sensu quem baptizans verbis subiicit. Hoc posito dum Montanistae e. g. suum Montanum et Priscillam dicunt esse Spiritum paracletum, profecto non baptizant in nomine ss. Trinitatis. « Pepuzeni sunt aperte *haeretici*, nam in Spiritum Sanctum blasphemarunt, Montano et Priscillae paracleti appellationem nefarie et impudenter tribuentes... Qua igitur ratione eorum baptismia admittatur, cum in Patrem et Filium et Montanum aut Priscillam baptizent? Non enim baptizati sunt, qui in ea, quae nobis non sunt tradita, baptizati fuere. »

Haec opinio quod forma ipsa baptismi, si haereticus ei sensus a baptizante subiiciatur, essentialiter mutetur, et iam non sit legitima, in errore quidem versatur, ut apparet ex definitionibus subsequentibus, in quibus haereticorum etiam de Trinitate errantium baptismus admittitur, non tamen tempore Basilii hoc ita distinete et explicite erat in universalis professione. In occidente ipso adhuc post Basiliū ex simili ratione aliqui dubitabant de baptismo e. g. Arianorum, ut ostendit epistola Siricii ad Himerium Tarragonensem Episcopum supra citata. Imo in ipsa Africa ante Augustinum praecipius Donatistarum insectator s. Optatus eadem, qua Basilius aetate, videtur idem sensisse. Distinguit enim et ipse inter *schismaticos* et *haereticos* prave de Deo sentientes. Baptisma valere etiam extra Ecclesiam collatum, probat multis, et iisdem fere argumentis, quibus postea usus est Augustinus, et rationes Donatistarum contrarias refellit toto libro V. de Schism. Donatist.; attamen idem Optatus l. I. n. 10-12. (Gallandi T. V. p. 464.) videtur concedere, sacramenta apud haereticos circa Trinitatem vel Christum errantes, cuius nomine sacramenta celebrantur, non posse haberi valida. Obiicienti enim Parmeniano fieri non posse, ut falso baptimate inquinatus abluat, immunius emundet etc., ita respondet. « Bene haec omnia potuerunt ad solos *haereticos* pertinere, qui falsarunt symbo-

lum, dum alter dixit duos Deos, alter Patrem vult in persona Filii cognosci, alter carnem subducens Filio Dei, per quam Deo reconciliatus est mundus, et ceteri huiusmodi, qui a sacramentis catholicis alieni esse noscuntur... Vides ergo, frater Parmeniane, *haereticos* a domo veritatis satis extorres, solos habere varia et falsa baptismata... Vobis vero *schismaticis*, quamvis in catholica non sitis, haec negari non possunt, quia nobiscum vera et communia sacramenta traxistis. » (Vide adnotationes Balleriniorum ad Hist. Donatist. c. 10. Card. Noris Opp. T. IV. p. 169.) Non ergo valida mirum esse debet, si illa aetate etiam Basilius in oriente eandem adhuc fovebat opinionem.

THESES XVI.

De intentione saltem generali faciendi quod Ecclesia facit, necessaria in ministris ad conficienda sacramenta.

« Distingui debet significatio theoretica, quae inesse potest signo etiam materialiter spectato, et virtus practica sanctificans, quam ritus non habet, nisi quatenus sacramentalis est atque adeo nomine et auctoritate Christi administratus. Sicut ergo ex ratione meri signi ad excitationem fidei, quam Protestantes sacramentis tribuunt, consequitur, illum qualemcumque sacramentorum valorem non ab intentione ministrantium sed solum ab usu pendere suscipientium; ita sacramenta, cuiusmodi Christus instituit, sine ministri intentione saltem generali faciendi quod facit Ecclesia, confici non possunt. »

I. Sacramenta omnia conficiuntur actione aliqua, in qua distinguuntur res et verba. Ea vero actio a Christo instaurata est ut signum efficax gratiae non simpliciter et absolute, quoties talis res cum tali sono verborum coniungitur; sed quatenus actio editur a Christi ministris Christi auctoritate fungentibus, quae omnia ex superioribus satis constant. Requiritur ergo ad confectionem signi sacramentalis non solum, ut res et verba sint ea quae Christus determinavit, sed etiam ut actio fiat ministerialiter. Ad hoc autem requiruntur duo, ut scilicet a) actio fiat ab eo, qui habet potestatem ministerii pro Christo; ut b) hac potestate ministerii in ipsa edenda actione reapse fungatur. Neque enim necesse est, ut praeditus potestate ministerii semper agat

tamquam minister pro Christo, quoties illas res et illa verba coniungit. Si res et verba spectentur *per se* abstractione facta a functione *ministeriali* (h. e. nullo habitu respectu, utrum ponantur a ministro *potestatem habente*, et a ministro formaliter *fugente ministerio*), signum dicitur spectari *materialiter*. Si autem spectentur actiones sacramentales sub ratione *ministerii pro Christo*, sub qua eas instituit ut signa efficacia gratiae, hoc modo dicitur signum sacramentale spectari *formaliter*.

Si sacramenta sunt tantummodo signa aliqua divinitus instituta ad proponendas *per modum praedicationis* promissiones divinae misericordiae, quibus se nobis propter Christum propitium fore et peccata non imputare pollicetur, ut per fidem apprehendamus misericordiam divinam et iustitiam Christi, quemadmodum Reformatores commentos esse vidimus supra th. IX; hac in hypothesi maneret tota illa significatio et illa qualiscumque efficacia in signis etiam *materialiter* spectatis et independenter a ministerio. Verba enim et signa promissionum Dei veritatem et firmitatem habent unice a veracitate et fidelitate divina, significatio autem *mere theoretica et doctrinalis* inest verbis ipsis ac rebus, nec ullo modo pendet a ministerio. Potest quidem esse discrimen (sicut ex doctrina catholica revera est maximum) inter eos, qui ex missione divina proponunt verbum ac promissiones Dei, et alios qui hoc munus divinitus commissum non habent; nihilominus tamen res et verba a quocumque et quomodocumque proponantur fidelibus, exprimunt veritatem a Deo revelatam Deique promissiones, quibus fides subiectiva respondet. Posita ergo illa ratione et significatio *solum theoretica* sacramentorum, quam Protestantes statuerunt, consequens erat, ut indiscriminatim quosvis homines omnium sacramentorum idoneos ministros esse dicere; simulque docerent, sacramentorum valorem *ab intentione ministri* imo etiam ab administratione seria vel ludrica non pendere. Valor enim obiectivus sacramentorum in hac sententia nihil est aliud quam *doctrinalis significatio signi*, quae semper manet eadem, efficacia autem ad iustificationem (si efficacia dici potest) pendet unice *a fide suscipien-*

tis. « Non dubitem, aiebat Lutherus, si quis in nomine Domini suscipiat, etiamsi impius minister non det in nomine Domini, vere baptizatum esse in nomine Domini. Non enim in conferentis tantum, quantum in suscipientis fide vel usus sita est virtus baptismi, sicut legitur exemplum de quodam mimo per iocum baptizato » de capt. Babil. c. de Bapt. « Si per impossibile confessus non esset contritus, aut sacerdos non serio sed ioco absolveret, si tamen credat se absolutum, verissime est absolutus » artic. 12. Lutheri inter damnatos a Leone X. (Bellarminus l. I. c. 27.). Sane sicut in negatione efficaciae sacramentorum *ex opere operato* continebatur haeresis altera, quod verba et signa sacramentalia non sint consecratoria sed solum *concialia* (th. IX.); ita pariter ex hac doctrina de verbis concionalibus et significacione mere theoretica sacramentorum consequebatur haec ulterior haeresis, qua valor sacramentorum asseritur *independens ab intentione ministri*.

II. Contra vero in doctrina revelata de natura sacramentorum et potestatis ministerialis, ut eam doctrinam in apostolica traditione contentam et per magisterium Ecclesiae sub directione Spiritus Sancti explicatam esse in superioribus vidimus, iam etiam implicite includitur *necessitas intentionis* in ministro; unde et per idem authenticum magisterium deducta est et (data opportunitate) explicita proposita, simulque qualis ea intentio esse debeat, quantum opus erat, declaratum.

Sacramenta sunt signa *practica*, h. e. referuntur non solum ad significandum sed etiam ad efficiendum id, quod significant. Porro perficiuntur omnia sacramenta per aliquam actionem humanam. Haec humana actio est sacramentalis et efficax solum, quatenus a ministro peragitur tamquam a legato Christi et Dei, auctoritate ac nomine ipsius Christi et Dei; ita enim sacramenta instituta sunt, ut ex hoc ipso, quod per ministeriale potestatem auctoritate ac nomine Christi et Dei administrantur, tamquam morali aestimatione actiones Christi summi sacerdotis et practica verba Dei sanctificatoris habeant suam dignitatem et instrumentalem virtutem ad effectum (th. X.). Hinc denique sunt ministri